

Idsø & Ravnås Revisjon AS
Postboks 154 Forus
4065 STAVANGER

VÅR REFERANSE
21/6265

DERES REFERANSE

DATO
02.09.2021

Tilsynsrapport

1. Innledning

I forbindelse med Finanstilsynets tematisyn om revisjon av betalingsforetak som yter pengeoverføringstjenester til utlandet, oversendte revisjonsselskapet etterspurt dokumentasjon til Finanstilsynet. Basert på gjennomgangen av denne revisjonsdokumentasjonen varslet Finanstilsynet tilsyn 3. juni 2021. Det vises til foreløpig tilsynsrapport datert 21. juni 2021 og revisjonsselskapets tilsvarende mottatt 31. august 2021.

Finanstilsynets kontroll er avgrenset til den utførte revisjonen av ett foretak, og til utvalgte områder som Finanstilsynet har vurdert som vesentlige og/eller risikofylte.

Ny revisorlov trådte i kraft 1. januar 2021. Finanstilsynet har vurdert revisjonen av årsregnskapet for 2019. I omtalen av pliktbruddene er det derfor vist til den tidligere revisorloven. De bruddene på revisorloven som fremkommer av tilsynsrapporten, ville vært pliktbrudd også etter ny revisorlov. Det samme gjelder vurderingen av hvilke pliktbrudd som er grove.

2. Faktumbeskrivelse og Finanstilsynets vurderinger

Betalingsforetaket driver med pengeoverføring til utlandet. Foretaket har konsesjon fra Finanstilsynet som betalingsforetak.

2.1 Kundetiltak etter hvitvaskingsloven

Revisjonsselskap og revisorer er rapporteringspliktige etter hvitvaskingsloven og må utføre kundetiltak i henhold til kapittel 4 i hvitvaskingsloven. Revisor har fylt ut en sjekklister knyttet til pliktene i hvitvaskingsloven. Revisor har fylt inn i sjekklisten hvem som anses som reelle rettighetshavere og at det ikke er identifisert politisk eksponert person. Revisor har ikke dokumentert å ha oppfylt kravene i hvitvaskingsloven § 14 første ledd bokstav d og e om reelle rettighetshavere. Videre fremkommer det ikke fra revisjonsdokumentasjonen hvordan revisor har sørget for oppfyllelse av hvitvaskingsloven § 13 fjerde ledd, da dette kravet også omfatter nært familiemedlem og kjent medarbeider til en politisk eksponert person. For å overholde disse kravene er det ikke tilstrekkelig å basere vurderingene på offentlig tilgjengelig informasjon. Finanstilsynet mener at revisor i tillegg skulle ha innhentet en bekreftelse fra kunden og vurdert denne. De beskrevne forholdene er brudd på hvitvaskingsloven § 13 og 14.

2.2 Beregning av vesentlighetsgrense:

ISA 320 angir hvordan vesentlighetsgrensene fastsettes og brukes gjennom revisjonen. Revisor har fastsatt vesentlighetsgrensen til 100 000. Vesentlighetsgrensen er utenfor revisors beregnede intervallområde. Revisor begrunnet dette avviket med at kr 100 000 er nedre grense for driftsselskaper i henhold til interne retningslinjer.

Finanstilsynet mener at en slik fastsatt minstegrense ikke er i samsvar med kravene i ISA 320 om vesentlighet i planlegging og gjennomføring av en revisjon. I vurderingen av vesentlighetsgrenser må revisor hensynta art og omfang av den enkelte virksomhet, hvem som er brukerne av selskapets årsregnskap, og brukernes behov for pålitelig økonomisk informasjon. Finanstilsynets oppfatning at den fastsatte vesentlighetsgrensen på 100 000 er for høy. Det beskrevne forhold er brudd på revisorloven § 5-2 annet ledd jf. ISA 320 punkt 8.

2.3 Revisjonsklientens overholdelse av lover og regler

Gjennom revisjonen skal revisor blant annet opparbeide seg en forståelse av lovkrav som virksomheten er underlagt jf. ISA 250 punkt 13. Revisor skal utføre revisjonshandlinger for å identifisere brudd på lover og forskrifter som kan være av vesentlig betydning for årsregnskapet, jf. ISA 250 punkt 15.

Revisor har beskrevet at foretaket har konsesjon fra Finanstilsynet og er underlagt hvitvaskingsloven og finanstilsynsloven. Det fremgår videre at forskrift om risikostyring og internkontroll "*anses ikke aktuell for selskapet iht virksomhetens art*". Det fremkommer ikke fra revisjonsdokumentasjonen at revisor er klar over blant annet regelverket knyttet til kapitalkrav. Revisor har ikke innhentet korrespondanse med myndigheter. Det er opplyst at klientmidler ved årsskifte er 0, men det er ikke vurdert om klientmiddelbehandlingen gjennom året er forsvarlig, herunder at det er forsvarlige rutiner for å avstemme klientmidler og klientansvar.

Revisors manglende identifisering av regelverket betalingsforetaket er underlagt er et brudd på revisorloven § 5-2 første ledd andre punktum, samt revisorloven § 5-2 annet ledd jf. ISA 250 punkt 13 og 14. Revisors oppfatning av at forskrift om risikostyring og internkontroll ikke er aktuell for betalingsforetaket er feil. Finanstilsynet mener revisor skulle innhentet all korrespondanse med myndigheter, herunder foretakets halvårslige rapportering til Finanstilsynet fra selskapet. Revisor skulle videre vurdert om korrespondansen har betydning for revisjonen. Det foreligger brudd på revisorloven § 5-2 annet ledd jf. ISA 250 punkt 15b. Revisor skulle videre ha vurdert risikoen for at foretaket kommer i brudd med kapitalkravene, og eventuelt om foretaket har iverksatt tilstrekkelige tiltak for å unngå dette. Det vises til punkt 2.7.

2.4 Særlig om overholdelse av hvitvaskingsregelverket

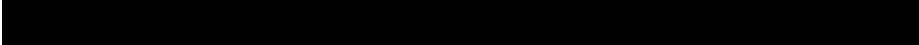
Betalingsforetaket er rapporteringspliktig etter hvitvaskingsloven. Revisor har tatt stikkprøver knyttet om foretaket etterlever rutiner som skal forebygge hvitvasking, og påsett bekreftelseskjema fra ansatte som dokumenterer at de har fått opplæring.

Videre skulle revisor utført handlinger beskrevet i rundskriv 14/2019 kapittel 9 ettersom foretaket er rapporteringspliktig etter hvitvaskingsloven. Det foreligger brudd på revisorloven § 5-2 annet ledd jf. ISA 250 punkt 16.

2.5 Revisjon av salgsinntekter

Revisor har identifisert mislighetsrisiko knyttet til salgsinntekter. Inntekter er dermed klassifisert som en særskilt risiko. Særskilte risikoer krever spesiell revisjonsmessig oppmerksomhet og revisor må identifisere enhetens kontroller tilknyttet disse, jf. ISA 315 punkt 29. Dersom det ikke foreligger interne kontroller knyttet til særskilte risikoer er det en indikasjon på en vesentlig svakhet til foretakets interne kontroll. Vesentlige svakheter i intern kontroll skal kommuniseres skriftlig til styret i henhold til ISA 265.

Det foreligger en beskrivelse av inntektsprosessen i revisjonsdokumentasjonen.

 Det foreligger ingen nærmere beskrivelse av hvilke kontrolltiltak som utføres og om disse sikrer at bokført salgsinntekt er fullstendig. Revisor har heller ikke innhentet revisjonsbevis for at prosessene er slik som beskrevet, eksempelvis ved å utføre en vugge-til-grav-test, jf. ISA 315 punkt 13.

For revisjon av salgsinntekter har revisor kontrollert tett nummerserie, samt av salgsinntekter mot gjennomsnittlig gebyr og antall transaksjoner. Analysen er ikke satt opp i henhold til ISA 520 som blant annet krever at det skal fastsettes en forventning og akseptabelt avvik, jf. ISA 520 punkt 5.

Revisor har videre sammenlignet avregning fra bank i utlandet med betalingsforetakets lister over utbetalte beløp. Listene viser beløp i dollar. Revisor har kontrollert at det totalt transaksjonsvolum i henhold til foretakets system stemmer med rapport fra bankforbindelsen. I følge revisjonsdokumentasjonen avhenger foretakets provisjon av antall transaksjoner og ikke transaksjonsvolum. Den utførte handlingen kan dermed ikke anses å gi hensiktsmessig revisjonsbevis for foretakets bokførte inntekter.

Finanstilsynet konklusjon er at revisor ikke har innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis tilknyttet foretakets salgsinntekter. Foretakets salgsinntekter er under revisors fastsatte vesentlighetsgrense, men over den fastsatte arbeidsvesentlighetsgrensen. Som beskrevet tidligere er Finanstilsynet av den oppfatning av at revisors fastsatte vesentlighetsgrense er for høy. Uansett er det knyttet særskilt risiko til salgsinntektene og fullstendighet er en relevant påstand. Det foreligger brudd på revisorloven § 5-2 annet ledd jf. ISA 500 punkt 6, ISA 520 punkt 5, ISA 315 punkt 6c, 13 og 29.

I tilsvar til foreløpig tilsynsrapport opplyser revisjonsselskapet at salgsinntektene ikke skulle vært klassifisert som særskilt risiko, og at det i revisjonen er lagt opp til normal risiko. Nærmere begrunnelse er ikke oppgitt.

2.6 Finansinntekter

[Redacted] Finanstilsynets konklusjon er at det ikke er innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis knyttet til foretakets finansinntekter. Forholdet er et brudd på revisorloven § 5-2 annet ledd jf. ISA 500 punkt 6 og ISA 530 punkt 6 og 7.

2.7 Hendelser etter balansedagen og fortsatt drift

ISA 560 oppstiller krav til at revisor innhenter tilstrekkelige og hensiktsmessige revisjonsbevis for å kunne underbygge om at det har vært hendelser etter balansedagen som krever korrigerende eller omtale i regnskapet, og håndtere slike forhold, jf. ISA 560 punkt 4. Videre er det krav om å innhente siste tilgjengelige perioderegnskap dersom slikt foreligger. Revisjonshandlinger for å identifisere hendelser etter balansedagen er relevante for å kunne identifisere hendelser som kan påvirke enhetens evne til fortsatt drift.

[Redacted] Revisors mangelfulle vurdering av disse forholdene utgjør brudd på revisorloven § 5-2 annet ledd jf. ISA 570 punkt 11. Bruddet er grovt. Mangelfull innhenting av informasjon om hendelser etter balansedagen utgjør brudd på revisorloven § 5-2 annet ledd jf. ISA 560 punkt 7d.

3. Oppsummering:

Finanstilsynet konklusjonen er at det foreligger pliktbrudd ved revisjonsutførelsen og at revisjonen på flere områder ikke utført i samsvar med revisorloven, herunder god revisjonsskikk, jf. revisorloven § 5-2 annet ledd. Forståelsen av betalingsforetakets virksomhet er mangelfullt dokumentert og foretakets rutiner er ikke tilstrekkelig kartlagt og bekreftet. Dette har medført mangler i revisjonsgjennomføringen, herunder mangelfull vurdering og oppfølging av de lover og regler foretaket er underlagt. Videre er det ikke er innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis for inntekter og det er mangelfulle vurderinger av hendelser etter balansedagen og fortsatt drift.

I tilsvar til foreløpig tilsynsrapport gir revisjonsselskapet uttrykk for at de i stor grad deler Finanstilsynets vurderinger. Revisjonsselskapet har videre opplyst om tiltak for å bedre revisjonsutførelsen og intern kvalitetssikring. Finanstilsynet legger derfor til grunn at revisjonen for fremtiden vil bli utøvd i samsvar med revisorlovens krav.

For Finanstilsynet

Anders Grini
senior tilsynsrådgiver

Lene Langsrud
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.